

МІНІСТЕРСТВО
ЗАКОРДОННИХ СПРАВ
УКРАЇНИ

MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS
OF UKRAINE

Михайлівська площа, 1
м. Київ, 01018, Україна

Тел.: (044) 238 17 48; факс: (044) 238 1888

E-mail: zsmfa@mfa.gov.ua

Web: <http://www.mfa.gov.ua>

Код ЄДРПОУ 00026620

1 Mykhailivska Square
Kyiv, 01018, Ukraine

«14» липня 2015 р. № 71/ВКЗ/12-540-613

Голові
Верховної Ради України

В.Б.Гройсману

✓ Копія: Народному депутату
України

Н.В.Савченко

Щодо депутатського запиту
народного депутата України
Н.В.Савченко

Шановний Володимире Борисовичу,

На запит народного депутата України Н.В.Савченко повідомляю, що Міністерством закордонних справ України на постійній основі вживаються заходи, спрямовані на забезпечення захисту прав та звільнення громадян України, які незаконно ув'язнені та утримуються на території Російської Федерації.

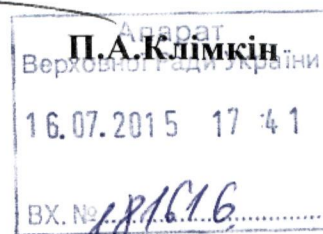
Захист інтересів наших співвітчизників забезпечується по лінії консульського супроводження, у публічній площині, в рамках міжнародних організацій, а також двосторонніх зустрічей з керівництвом іноземних держав.

Зазначене питання перебуває на моєму особистому контролі.

Детальну інформацію про заходи надсилаю у додатку.

Додаток: згадане, на 5 арк.

Міністр

**Інформація про заходи, вжиті МЗС України
з метою захисту прав громадян України,
які незаконно ув'язнені на території Російської Федерації**

На території Росії незаконно утримуються під вартою громадяни України Савченко Надія Вікторівна, Сенцов Олег Геннадійович, Кольченко Олександр Олександрович, Чирній Олексій Володимирович, Афанасьєв Геннадій Сергійович, Литвінов Сергій Миколайович, Карпюк Микола Андронович, Кlich Станіслав Романович, Солошенко Юрій Данилович, Вигівський Валентин Петрович.

З метою належного забезпечення захисту прав та інтересів наших співвітчизників закордонними дипломатичними установами України в Російській Федерації в умовах цілковитого нехтування російською стороною універсальними нормами та принципами міжнародного права у сфері прав людини вживаються вичерпні заходи в рамках консульського супроводження відповідних справ. МЗС проводиться робота щодо залучення впливових міжнародних правозахисних організацій до вирішення питання повернення утримуваних українців на Батьківщину.

В офіційних заявах стосовно Н.Савченко та інших громадян України, які незаконно утримуються на території РФ, запроваджено та активно просувається термін «політичні в'язні». Статус політичного в'язня надає можливість Україні здійснювати заходи дипломатичного захисту щодо громадян України, включаючи розгляд їхніх справ в Європейському суді з прав людини.

Керівництво МЗС на всіх рівнях наголошує на незаконності тримання під вартою на території Росії і продовжує боротися за свободу наших громадян. Направлено понад 125 дипломатичних нот до російської сторони із вимогою звільнити громадян України, інформувати про обставини та підстави їх затримання, надати дозвіл на відвідання затриманих консульськими посадовими особами. Зроблено 25 офіційних заяв і коментарів Міністерства, сотні звернень до керівників інших іноземних держав та міжнародних організацій.

Зазначене питання обговорюється під час кожної зустрічі Міністра закордонних справ України П.Клімкіна з іноземними партнерами як у двосторонньому, так і багатосторонньому форматі.

Проблематиці забезпечення прав громадян України на території РФ, в т.ч. в частині звільнення незаконно ув'язнених, було приділено основну увагу в ході консультацій керівників консульських служб зовнішньополітичних відомств України та РФ, що відбулася 26 червня ц.р. у м.Москва. Під час переговорів російській стороні було вкотре висунуто вимогу щодо неухильного виконання положень міжнародних договорів у консульській сфері, негайного звільнення всіх незаконно утримуваних в Росії громадян України.

В рамках міжнародних організацій, в першу чергу в їх правозахисних органах, українською стороною порушується питання звільнення незаконно переміщених та утримуваних українських громадян на території Російської Федерації.

У рамках Ради Європи зазначене питання порушується як у форматі її керівного органу – Комітету міністрів Ради Європи (КМ РЄ), так і на рівні Генерального секретаря РЄ, Комісара РЄ із прав людини, керівництва

Європейського комітету із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (ЄКПТ), а також Парламентської Асамблеї Ради Європи (ПА РЄ), включно із співдоповідачами Моніторингового комітету ПА РЄ по Україні.

У липні 2014 р. на прохання української сторони Генеральний секретар РЄ звернувся із офіційним запитом до російської сторони (Міністра закордонних справ Росії) роз'яснити деталі затримання громадянки України Н.Савченко компетентними органами Російської Федерації. Н.Савченко є предметом переговорів між ЄКПТ та представниками Російської Федерації. Комітет опікується цим питанням та вживає усіх можливих заходів для його врегулювання, у першу чергу в рамках мандату, визначеного Європейською Конвенцією проти тортур.

Упродовж 2015 року в рамках Ради Європи було ухвалено низку рішень, зокрема, Парламентська асамблея Ради Європи (ПА РЄ) ухвалила резолюції «Гуманітарне становище українських біженців та переміщених осіб», «Оскарження незатверджених повноважень делегації Російської Федерації у Парламентській асамблеї Ради Європи по суті», «Розгляд скасування раніше затверджених повноважень делегації Російської Федерації (на виконання пункту 16 Резолюції 2034 (2015))», «Особи, зниклі під час конфлікту в Україні», в яких Асамблея закликає Російську Федерацію звільнити Н.Савченко та інших незаконно утримуваних на території РФ громадян України.

27 січня 2015 р. за ініціативи української делегації відбулося позачергове засідання Комітету міністрів Ради Європи, під час якого Постійний представник України у цій організації звернувся до держав-членів РЄ з проханням сприяти звільненню Н.Савченко, та інших українських політичних в'язнів, які були незаконно вивезені з території України та ув'язнені в РФ.

4 березня 2015 р. Комітет міністрів Ради Європи на основі заяви Д.Рейндерса ухвалив рішення щодо неправомірності утримання на території Російської Федерації Н.Савченко, в якому міститься заклик до РФ негайно звільнити Н.Савченко у зв'язку із гуманітарними причинами. 15 квітня 2015 р. КМ РЄ ухвалив десяте комплексне рішення щодо ситуації в та навколо України, в якому міститься заклик до безумовного виконання РФ Мінських домовленостей, у т.ч. Пакету заходів від 12 лютого 2015 р., насамперед щодо звільнення всіх заручників та незаконно утримуваних осіб.

В рамках Ради ООН з прав людини (РПЛ) висвітлюється питання захисту прав і свобод громадян України. Окрему увагу Верховного комісара ООН з прав людини Зеїда Ра'адам Аль Хусейна та заступника Генсекретаря ООН з прав людини І.Шимонівича було привернуто до ситуації з Н.Савченко, висловлено прохання сприяти її якнайскорішому звільненню та поверненню на батьківщину інших громадян України, протиправно утримуваних в РФ.

Особливе місце у контексті забезпечення прав і свобод громадян України посідає ініційована українською делегацією Спільна заява на підтримку нашої держави, виголошена 25 березня 2015 р. під час 28-ї сесії РПЛ від імені 43-х країн-членів ООН з різних регіонів світу. У заяві, серед іншого, міститься заклик до міжнародної спільноти посилити тиск на Росію з метою негайного звільнення незаконно утримуваних громадян України, включно з Н.Савченко та О.Сенцовим.

14 липня 2014 р. був надісланий та оприлюднений відкритий лист Постійного представника України при ООН до Генсекретаря ООН та членів Ради Безпеки з наполегливим проханням сприяти звільненню Н.Савченко. У листі привернуто увагу до грубого порушення Росією низки міжнародних конвенцій та договорів.

За ініціативи МЗС питання звільнення українських громадян, які незаконно утримуються на території РФ, було порушено під час телефонних розмов Президента України П.Порошенка з Генеральним секретарем ООН Бан Кі-муном, зокрема 13 серпня 2014 р. та 10 вересня 2014 р., а також в ході зустрічі Прем'єр-міністра України А.Яценюка з Генсеком ООН 25 вересня 2014 р., що відбулася у Нью-Йорку.

У вересні 2014 р. було направлено лист Міністра закордонних справ України П.Клімкіна на адресу Директора БДІПЛ із запитом щодо запровадження механізму моніторингу судових процесів стосовно незаконно утримуваних в РФ громадян України. У розвиток цього звернення, у прес-релізі БДІПЛ ОБСЄ, оприлюдненому на офіційному веб-сайті ОБСЄ 27 лютого 2015 р., зазначається, що два представники БДІПЛ були присутніми під час слухань справи Н.Савченко в Московському міському суді 25 лютого 2015 р. У цьому зв'язку, Директор БДІПЛ М.Лінк наголосив на необхідності виконання державами-учасниками зобов'язань щодо забезпечення справедливого судового розгляду та права не зазнавати незаконного арешту чи утримання.

5 травня 2015 р. на адресу Генсекретаря ООН Бан Кі-муна направлено звернення від імені Міністра закордонних справ України П.А.Клімкіна з пропозицією Генсекретарю особисто звернутись до Президента РФ В.В.Путіна з рекомендацією санкціонувати звільнення Н.Савченко на гуманітарних підставах.

Крім цього, відповідні листи Постійного представника України при ООН з проханням дати належну міжнародно-правову оцінку викраденню Н.Савченко були направлені заступнику Генсекретаря ООН з політичних питань Дж.Фелтману та керівникам ключових департаментів Секретаріату ООН.

До Міжнародного Комітету Червоного Хреста (МКЧХ) було надіслано офіційну ноту МЗС України з метою залучення МКЧХ як нейтрального посередника у справі визволення незаконно утримуваних під вартою на території Російської Федерації співвітчизників, передусім, Н.Савченко.

В рамках ОБСЄ на прохання української сторони питання негайного звільнення Н.Савченко, О.Сенцова та інших українських громадян, які незаконно утримуються в Російській Федерації, було включено до порядку денного засідань Постійної ради ОБСЄ та порушується делегацією Україною на щотижневій основі.

За пропозицією Постійного представництва у Відні, глава делегації ВРУ на засіданні ПА ОБСЄ у Відні 19 лютого 2015 р. звернувся до Діючого голови ОБСЄ з закликом до вжиття вичерпних заходів для звільнення Н.Савченко.

Питання звільнення та повернення в Україну незаконно утримуваних на території РФ громадян України на регулярній основі порушується перед Сербським головуванням ОБСЄ з проханням вжити усіх можливих кроків для сприяння у його вирішенні.

Важливою подією стало ухвалення Парламентською Асамблеєю ОБСЄ 8 липня 2015 р. резолюції «Щодо викрадених та незаконно утримуваних в Російській Федерації українських громадян», в якій Асамблея закликає РФ дотримуватися своїх міжнародно-правових зобов'язань, аналогічних за природою рішень ПА РС та положень Мінських домовленостей у частині негайного звільнення Н.Савченко та інших незаконно утримуваних в РФ громадян України.

З метою забезпечення допуску консульських посадових осіб України до арештованих в РФ М.Карпюка та С.Клиха Генеральним консульством України в Ростові-на-Дону, Посольством України в РФ, а також безпосередньо МЗС України неодноразово направлялися ноти до МЗС РФ і запити до російських правоохоронних органів.

За результатами МЗС України констатовано грубі порушення російською стороною норм міжнародного права у сфері дотримання прав і свобод людини, а також міжнародно-правових зобов'язань, визначених Віденською конвенцією про консульські зносини 1963 року та Консульською конвенцією між Україною та Російською Федерацією 1993 року.

Довідково: пунктом 2 статті 13 Консульської конвенції між Україною та Російською Федерацією від 15.01.1993 р. передбачено, що «компетентні органи держави перебування негайно, але не пізніше ніж через чотири дні з часу затримання, арешту або будь-якого іншого обмеження свободи громадянина акредитуючої держави, забезпечать реалізацію права консульської посадової особи відвідати або звестись з таким громадянином, в тому числі і для надання йому необхідної правової допомоги».

МЗС РФ нотами 7 листопада 2014 р. та 29 січня 2015 р. повідомило про те, що, у разі звернення консульських посадових осіб України до Головного слідчого управління Слідчого комітету Російської Федерації по Північно-Кавказькому федеральному округу, їм буде забезпечено право відвідання М.Карпюка та С.Клиха. Втім, російською стороною проігноровано понад 20 звернень із зазначеного питання, направлених Міністерством закордонних справ, Посольством України в Російській Федерації та Генеральним консульством України в Ростові-на-Дону. Співробітники Генерального консульства України тричі відряджалися до м.Єсентуки та відвідували Головне слідче управління Слідчого комітету РФ по Північно-Кавказькому федеральному округу з метою отримання відповідного дозволу та зустрічі з М.Карпюком та С.Клихом (26 грудня 2014 р., 30 березня 2015 р., 14 травня 2015 р.).

30 грудня 2014 р., 10 квітня 2015 р. та 15 травня 2015 р. були розповсюджені заяви МЗС України з вимогою до російської сторони забезпечити об'єктивний і неупереджений розгляд справ М.Карпюка та С.Клиха, надати офіційну інформацію щодо місця та умов тримання під вартою і стану їхнього здоров'я, негайного допуску консульських посадових осіб України до арештованих відповідно до взятих на себе Російською Федерацією міжнародно-правових зобов'язань, а також притягнення до відповідальності усіх винних у їх порушенні. У заявах наголошується, що недопуск консульських посадових осіб України до утримуваних під вартою на території РФ громадян України є грубим порушенням як прав наших співвітчизників, так і прав консульських посадових осіб на безперешкодний доступ до громадян

України і фактичним блокуванням можливості здійснення функції захисту громадян.

Порушення прав М.Карпюка та С.Клиха в Росії було окремо розглянуто під час бесіди Міністра закордонних справ України із керівником зовнішньополітичного відомства РФ у червні ц.р. Справі зазначених громадян приділено окрему увагу під час робочої зустрічі керівників консульських служб зовнішньополітичних відомств України та Російської Федерації, що відбулася 26 червня 2015 р. у м.Москва.

Про порушення прав та незаконне утримання в РФ М.Карпюка та С.Клиха, відмову російської сторони в допуску співробітників Генерального консульства України в Ростові-на-Дону до ув'язнених неодноразово (15.01.2015 р., 16.04.2015 р., 23.04.2015 р., 07.05.2015 р., 21.05.2015 р., 28.05.2015 р., 11.06.2015 р., 01.07.2015 р.) зазначалося в заявах, зроблених делегацією України під час засідань Постійної Ради ОБСЄ.

Міністерство закордонних справ України продовжує роботу, спрямовану на забезпечення прав зазначених громадян України на території Російської Федерації, їхнє звільнення та повернення на Батьківщину.

Продовжується робота з урядовими та парламентськими колами іноземних країн, а також міжнародними організаціями щодо забезпечення їхньої підтримки зусиль України зі звільнення незаконно ув'язнених громадян України.

МЗС України у своїх заявах та під час міжнародних контактів на всіх рівнях наголошує, що Російська Федерація повинна негайно звільнити усіх громадян України, які були затримані нею з політичних мотивів. Продовження їх утримання під будь-якими вигаданими приводами неприпустиме, підлягає засудженню з боку міжнародної спільноти та нестиме для Росії адекватні наслідки.

Нещодавно Міністр П.А.Клімкін направив листи на ім'я Верховного Комісара ЄС з міжнародних справ і політики безпеки Ф.Могеріні та Голови Європейського парламенту М.Шульца з пропозиціями стосовно активного залучення представників ЄС до судового процесу у справі Н.Савченко з метою створення додаткового тиску на російську сторону, протидії незаконним діям РФ щодо утримання українських громадян (копії листів додаються).

Крім того, МЗС України спільно з іноземними партнерами працює над формуванням списку осіб, причетних до незаконного переслідування українських громадян та порушення їх прав в Росії.